

CONVOLVULUS LINEATUS L. IN ZEELAND ONTDEKT.

Eind Juli of begin Augustus van dit jaar kwam collega Besemer mij vertellen van een eigenaardige vondst, die een van zijn N.J.N.-discipelen hem had laten zien. Het was, zoo zei hij, een plantje met bundels van smalle, haast lijnvormige bladeren, met een mooie zilverglanzende beharing, en daartusschen aan een korte stengel eenige bloemen, die precies op akkerwindebloemen leken. Er was al heel wat tijd aan besteed om het te determineren, maar geen enkele der gebruikte flora's gaf een bevredigend resultaat.

Nu is het vaak erg moeilijk, om alleen afgaand op een mondelinge beschrijving, een plant te herkennen. Wat zou het zijn? Mogelijk een Convolvulacee, mogelijk ook iets geheel anders. Maar als het een Convolvulacee was, en dat lag volgens mijn zegsman het meest voor de hand, dan was het er toch een, die hier zeker niet thuis hoorde. Mijn nieuwsgierigheid was geprikkeld, te meer nog omdat het plantje niet zoo maar als adventief bij een fabriek of op een haventerrein was verschenen, maar gevonden werd op het restant van de dijk van de ondergelopen

Calandspolder, tusschen Walcheren en Zuid-Beveland, in het Noord-Sloe. Het kwam daar voor in groote hoeveelheid — volgens het verhaal van den vinder op een terreintje van verscheiden vierkante meters, ver van alle menschelijke woningen of menschelijk bedrijf — en voelde zich daar kennelijk geheel thuis. Graag wilde ik er meer van weten

Fig. 1. *Convolvulus lineatus* L. van de Calandspolder (Zeeland), $\frac{3}{4}$ van de natuurlijke grootte.

en liefst de vondst zelf zien. Besemer was bereid om den Natuurhistorisch-secretaris van de N.J.N., den heer M. Steenland te Middelburg, te schrijven en hem te vragen materiaal te gaan verzamelen op de bewuste plek. Het resultaat was, dat reeds eenige dagen later dit materiaal arriveerde. Het bleek werkelijk een Convolvulacee te zijn. Jammer genoeg waren volgens het begeleidend schrijven de planten bijna uitgebloeid — het was toen 4 Augustus — maar toch was het gelukt nog een bloeiend exemplaar te vinden. Dat was voldoende om de soort te herkennen; het was *Convolvulus lineatus* L., o.a. voorkomend in het Middellandsche Zee-gebied, maar nog nooit eerder in onze streken gevonden (zie fig. 1). De heer Steenland was zoo vriendelijk nog eenige nadere gegevens over de vondst te verschaffen. De plantjes komen voor op de dijk van de Calandspolder, juist bij een van de gaten, waar de dijk eindigt, en wel voornamelijk op de zuidhelling en er bovenop, over een oppervlakte van de

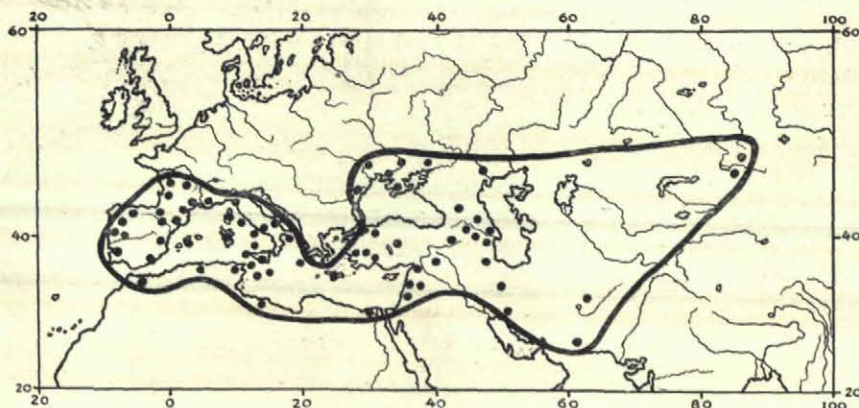

Fig. 2. Het verspreidingsgebied van *Convolvulus lineatus* L.

orde van 10 m², vrij dicht bij elkaar, met er tusschendoor *Triticum repens*, *Trifolium minus* en *Arenaria serpyllifolia*. 't Dijklichaam is daar ter plaatse zeer zandig en de groeiplaats was dan ook vrijwel zuiver zand, trouwens het heele Noord-Sloe is erg zandig. Later ontving ik door bemiddeling van Steenland nog meerdere gegevens betreffende de vondst en den oorspronkelijken vinder. Met dezen laatste, Joh. A. M. Warren te Borssele, bezocht Steenland op 23 Augustus nogmaals de vindplaats en noteerde, dat de planten, zooals boven ook al vermeld is, voornamelijk op de zuidhelling van de dijk voorkomen over een oppervlakte van 20 bij 2 à 3 meter. Er tusschendoor staat veel *Triticum repens*, vrij veel *Taraxacum*, *Hypochoeris radicata*, *Crepis virens*, *Arenaria serpyllifolia* en *Ranunculus bulbosus*, terwijl bovendien nog eenige exemplaren van *Myosotis intermedia* en *Trifolium minus* werden aangetroffen.

Convolvulus lineatus L. is een overblijvend kruid, dat nogal variabel van afmetingen kan zijn. De Zeeuwsche exemplaren zijn slechts klein, 5—8 cm hoog, maar zij kunnen op hun oorspronkelijke groeiplaatsen tot ruim 20 cm worden. De geheele plant is wit-zijdeachtig behaard, met aangedrukte of iets afstaande haren; de kruipende

wortelstok is iets houtig, de bovenaardsche stengeldeelen zijn kruidachtig, liggend of opstijgend, nooit windend en weinig of meestal niet vertakt. De bladeren zitten dicht opeen aan de basis van de plant en meer verspreid langs de bloemdragende stengels. Ze zijn langwerpig lancetvormig of bovenaan lijn-lancetvormig tot lijn-vormig, spits aan de top en aan de voet lang in de bladsteel versmald; met nerven, die aan de onderzijde duidelijk uitsteken. De bloemen zitten langs de stengels in okselstandige 1—2-, soms 3—4-bloemige bloeiwijzen, de stelen dezer bloeiwijzen zijn veel korter dan de bladeren. Onder de bloemen bevinden zich op eenige afstand van de kelk, zooals steeds bij *Convolvulus*-soorten het geval is, twee schutbladjes, deze zijn lijnvormig en vaak langer dan de kelk. De kelk is 5-bladig en de kelkbladen zijn langwerpig-lancetvormig en toegespitst. De kroon, die 3—4 maal zoo lang als de kelk is, vertoont aan de buitenzijde 5 duidelijk zijdeachtig behaarde banden en is geheel rose; in vorm lijkt zij veel op die van *Convolvulus arvensis*. Er zijn 5, op de bloemkroon ingeplante meeldraden en een behaard vruchtbeginsel met 1 stijl en 2 draadvormige stempels, karakteristiek voor het geslacht *Convolvulus*. De vrucht is een behaarde doosvrucht.

De plant komt voor in het Middellandsche Zee-gebied en gaat oostelijk tot in Zuid- en Centraal Rusland, Centraal Azië en Siberië. Volgens de flora's van die streken komt ze veelal voor op droge steenachtige bodem. Op bijgaand kaartje (fig. 2) heb ik op grond van herbarium- en literatuurgegevens het door de soort bewoonde areaal geschetst. Hieruit blijkt onmiddellijk, dat onze Zeeuwsche vindplaats geheel buiten het verspreidingsgebied van de soort valt. Het is dan ook in het geheel niet duidelijk, hoe de plant bij ons gekomen is¹⁾. Wel moet zij, gezien de vele exemplaren, die op het terrein gevonden werden, reeds geruimen tijd op de dijk van de Calandspolder groeien. Dat zij tot nu toe onopgemerkt is gebleven, is niet zoo erg vreemd, daar haar groeiplaats wel niet vaak door botanici of andere plantenvrienden bezocht zal worden. Trouwens, het restant van de ondergelopen polder en de deze omringende dijken is ook nog niet „gehokt” door de I.V.O.N. (Instituut voor het Vegetatieonderzoek van Nederland), zooals blijkt uit de albums van dit Instituut, die op het Rijksherbarium te Leiden aanwezig zijn. Wel zijn de omringende gebieden van Walcheren en Zuid-Beveland uitstekend onderzocht, wat de flora betreft, maar de Calandspolder is nog vrijwel terra incognita. Wie weet, of deze nieuwe vondst de verdronken polder bij de floristen nog eens in aanzien zal doen stijgen!

Leiden, September 1941.

S. J. VAN OOSTSTROOM.

1) Besemer maakte mij nog opmerkzaam op het feit, dat invoer met Fransche klaver niet geheel is uitgesloten te achten.